

PREMOGOVNIŠKI PODJETNIKI TROSILJO DENAR Z OBEMA ROKAMA.

ŠMOKAVZARSKI LISTI PRINAŠAJO PO POL STRANI OGLASOV V NJIHOVEM INTERESU.

Štemi oglasi hočejo prikazati, da je meza rudarjev previsoka.

New York, N. Y. (Federated Press). — Skoraj dva meseca stamila in premogovniški podjetniki z antracitnega polja niso predložili svojih protizahtev za stopnikom rudarjev. Ves ta čas so potratili, ne da bi se resno spustili v pogajanja. Zdej so pa naenkrat oživel, toda ne na skupnih sejah, ampak oglašati so pričeli v velikih dnevnikih. Oglasi obsegajo po pol strani, v katerih pripovedujejo ameriškemu ljudstvu, da bi se morale mezde rudarjev na polju trdega premoga znižati za 21 odstotkov.

Taki oglasi stanejo denar in podjetniki ga imajo zanje, medtem ko ga nimajo za rudarje, ki kopljejo premog in tako skrbijo, da lahko podjetniki z njihovimi družinami vrde žive v udobnosti. Zastopniki rudarjev so ostali pri svojih zahtevah, kajti takoj v začetku konference so povedali, da zahtevajo za rudarje dvajset odstotkov povišanja mezde, za rudniške delavce, ki prejemanjo dnevno dnino, pa dolar povišanja na dan.

Podjetniki so torej pričeli oglašati. Pol strani v listu je že precej velik prostor in na njem se lahko marsikaj pove. Ako bi bili podjetniki za polten in odkritosrčen, bi navedli statistične dokaze, da je znižanje mezde potrebno. Tega pa podjetniki dozdaj še niso storili. Vse, kar so ni odkritosrčni. Oni skušajo z različnimi besedami prepričati ameriško ljudstvo, da so rudarji dobro plačani, za svoje trditve pa ne predložijo dokazov, ki drže. Podatki so pa le objavili. Podali so izjavo, da je v letu 1921 vsak rudar povprečno zaslužil več ko \$1,800. Številke, ki bi dokazale, da je ta trditve resnične, pa seveda manjkajo. Gospodje so najbrž računili tudi plače višjih uradnikov in rudniških ravnateljev, da so tako zaključili.

Ako imajo podjetniki res kakšne statistične podatke, tedaj jih skrbno skrivajo, da jih ne spozna ameriško ljudstvo. Znano je, da so podjetniki prosili za sodniško prepoved, ko je bilo treba pregledati njih računne knjige. Ta odpor od strani podjetnikov proti pregledanju računskih knjig dokazuje, da imajo podjetniki precej kosmato vest z ozirom na svoje dohodke in da stvar ni tako, kot jo hočejo prikazati javnosti. Meddržavna trgovska komisija in zvezna obrtna komisija sta se hoteli prepričati, ako cene za premog niso previsoke. Da se doženejo fakti, je bilo treba pregledati računne knjige. Podjetniki so takoj nastopili proti pregledovanju knjig, kajti bali so se, da ljudstvo izve, zakaj mora premog plačevati po visokih cenah.

Podjetniki predlagajo, da nova pogodba velja za pet let. Meza naj bi se vsako leto izravnala. Ako se podjetniki in rudarji ne razumejo med sabo, naj bi mezdno vprašanje rešilo razsodišče, obstoječe iz predsedujočega sodnika. Bi je član zveznega apelnega sodišča tretjega justičnega okrožja, zveznega distriktnega sodnika iz vzhodnega pennsylvanskega distriktu, zastopnika podjetnikov in zastopnika rudarjev.

Kaj naj en sam zastopnik rudarjev doseže v takem razsodišču? Prav zanestljivo bodo zastopniki rudarjev odklonili znižanje mezde za 21 odstotkov in pet let trajajočo pogodbo z razsodiščem, ko jim podjetniki predložijo svoje zahteve.

ENOTNA DELAVSKA POLITIČNA FRONTA V SEATTLU, WASH.

Seattle, Wash. — (Federated Press). — Tukaj se vrše mnoge konference med zastopniki raznih delavskih strank in skupin z namenom, da se vsi delavski elementi združijo v enotni politični fronti za jesenske volitve. Največ upanja je, da se združijo socialistična stranka, farmarska in delavska stranka, Workers' party in socialistična delavska stranka. Ker je farmarska in delavska stranka najmočnejša v tem okolju, bodo morda druge stranke imele svoje kandidate na njeni glasovnici.

HAITIČANI V PASIVNI REZISTENCI.

IZVAJATI SE JE PRIČELA Z DANAŠNJI DNEM.

Š pasivno resistenco hočejo protestirati proti Bornovi "pseudovladi."

Washington, D. C. (Federated Press). — Brzojavka, ki je dospela iz Port Au Prince v Washington, pripoveduje, da prične nepokorščina v civilnih zadevah z dnem 25. maja po vsem Haitiju proti "Bornovi pseudovladi", ki je fundamentalno nepostavna in se vzdržuje s pomočjo ameriških bajonetov". Ameriški častniki na otoku so obvestili ameriško vlado, da prične pasivni odpor na otoku. Predsednik Harding je zdej pred takim gibanjem, kakršno je bilo začeto leta 1920 v Koreji, ko so Korejčani revoltirali proti Japoncem, in kakršnega je vprizoril Ghandi v Indiji. Prav lahko se zgodi, da bo to gibanje postalo značilno, ako ameriški pomočniki pričnejo streljati na domačine, ko se pokaže prilika za uporabo pušk.

Društvo za neodvisnost Haitija in St. Dominga zganjanja, da je bojkotiranje ameriškega blaga že pričelo, da se protestira proti vailjenju Borna kot predsednika v protislavlju z ustavo in proti vailjenju posojila \$40,000,000 haitiskemu ljudstvu v interesu bančne tvrdke Lee, Higginson & Co. Odborniki Društva za neodvisnost Haitija in St. Dominga izjavljajo, da pokazuje oficijelna korespondenca, priobčena v uradnem glasilu vojaške okupacije, da predlagani posojilni zakon poblešča komisarija, da nadaljuje z imenovanjem vseh tujezemskih in domačih uradnikov na Haitiju. Komisar bo nadzoroval vso upravo. Haitičani se morajo odpovedati, da se ne bodo obračali nikamor za pomoč. Obrniti se bodo smeli na haški tribunal, ligo narodov, ameriško javnost ali pa na senat Združenih držav. Končno se zahteva zaprišana izjava, da se Haiti odpove vsem pravicam do pritožbe in da ne podvzame nobene akcije proti vladi v Washingtonu, ki ima kakšno zvezo s preskavo okupacije, katero zdej vodi senat Združenih držav v Washingtonu.

Društvo za neodvisnost Haitija in St. Dominga je prejelo tudi poročila, da haitiski zemljišni posestniki ne nameravajo braniti neodvisnosti le s pasivno resistenco v civilnih zadevah, ampak prepričati hočejo na ameriških plantažah, da pridelek dozori, ker po zakonu ne morejo biti Američani lastniki zemlje.

Neki prominenten haitiski nasadnik je baže rekel: "Ako meni vzamejo zemljišče, katerega so mi zapustili moji pradedje, ki so se bojevali in so izvojevali svobodo za moje deželo s takimi teškimi žrtvami, po sodniškem postopanju, ki ga imajo že v načrtu pod ameriško kontrolo, tedaj bom sam rajše požgal vsak pridelek, katerega dosežem, kakor da gledam, kako bogate naši izkoriščevalci s haitiskim narodnim bogastvom."

Senator Borah je v senatu predal v petek izjavo haitiskega zastopnika pred haškim tribunalom, ki je pričel pred senatnim komitejem, katerega izpoved ni bila zanešana v zapisnik, kakor ni bila zabeležena izpoved drugih domačinov. McCormick, Pomerene in drugi člani senatnega komiteja so rekli Haitičanom, da bo njih

NOV NAČRT ZA "REŠITEV" FARMARJEV.

EDISON GA JE PRIPOROČAL DVE URI SENATNEMU POLJEDELSKEMU ODESKU.

Njegov načrt obsega ogromna skladišča za hranitev poljskih pridelkov.

Washington, D. C. — Thomas A. Edison, znani iznajditelj na električnem polju, je prišel pred senatni poljedelski odesk in je pred njim razvil načrt o zgradbi ogromnih skladišč za poljske pridelke. Po njegovem mnenju bi farmarji dobili monopol za poljske proizvode, ako se izvede njegov načrt. Senatorji so baže z zanimanjem poslušali, ko je Edison razlagal svoj načrt.

Po Edisonvem mnenju naj bi ta skladišča služila za podlago, po kateri bi farmarji prejimali posojila. Vlada naj dovolji farmarjem, da vzklatiščijo svoje proizvode za eno leto, da tako dobe pošteno ceno za svoj pridelek.

Po sodbi senatorjev bi imeli farmarji moč, da odločajo o cenah, ako se izvede Edisonv načrt, kajti čakali bi lahko s produktom, dokler niso cene na trgu ugodne za poljske pridelke.

Ko je Edison nehal razlagati svoj načrt, so mu senatorji povedali, da imajo že izdelanih sedem zakonskih načrtov, ki so podobni njegovi sugestiji.

Edison je priporočal, da se takoj zgradi dvanajst ogromnih skladišč, na kar se naj grade nadaljna skladišča, dokler ne bo zgrajeno celo omrežje skladišč.

Narodni ekonomičarji, ki so pazno študirali sedanji gospodarski sistem in poznajo njegove napake, so popolnoma drugega mnenja kot Edison. Po njihovem mnenju tudi ogromna skladišča ne bodo rešila farmarjev, dokler se polje obdeluje zaradi privatnega dobička in ne zaradi ljudskih potreb.

LOKARSKA PEČ JE EKSPLODIRALA.

Devet oseb je ranjenih.

East Liverpool, O. — V podjetju McNeil Corns Pottery kompanije v Wellsville je eksplodirala peč, v kateri žgo lončeno posodo. Osem delavcev in ena delavka so bili ranjeni.

STAVKA V TOVARNI ZA LESNO KAŠO.

Fort Frances, Ont. — V tukajšnjih tovarnah za lesno kašo in v tovarnah v International Fallu je zastavkali štiri stp delavcev, ker jim tovarnarji niso hoteli povisati mezde za pet centov na uro. Zdajšnja meza v teh tovarnah je 32 centov na uro.

Organizirani papirni delavci so obljubili, da zastavkajo v trenutku, ko Minnesota Paper kompanija prične obratovati svoja podjetja s stavkocazi.

BANDIT JE UBIL SVOJEGA TOVARIŠA.

Peoria, Ill. — William (Bill) Quirk, vodja tatov, ki so kradli avtomobile, je nekoč zagrozil, da ubije tistega tovariša, ki jih izda. Svojo besedo je zdej sploh vlegel se je v grmovje in čakal na Charles E. Neilla. Ko je Neill stopal iz hiše doli po stopnicah, ga je Quirk ustrelil. Quirka so zopet aretirali.

IZVOZNIKI ŽITA IMAJO MASTNE PROFITE.

Washington, D. C. — Zvezna obrtna komisija poroča, da so kompanije, ki izvažajo žito, napravile ogromne dobičke. Povprečni dobiček v letih 1920 in 1921 je znašal od 38 do 58 odstotkov.

Evropa strada, pobirajo se mlodari, izvozniki pa iz tega trpljenja kujejo zlato.

POROTNIKI RAZKRIVAJO, DA SO NEDOLŽNI LJUDJE OBŠOJENI.

Seattle, Wash. — (Federated Press). — Trije porotniki v znanem procesu proti sedmim članom I. W. W., ki so bili obsojeni na 25 do 40 let ječe zaradi umora štirih legionarjev v Centraliji na dan premirja leta 1919, so zdej prišli na dan z izjavami, da so obsojenci nedolžni. Porotniki izjavljajo, da so glasovali za oprostitev obtožencev — in vsa porota je bila za oprostitev pri prvem glasovanju — toda na pritisk gotovih strank so spremenili pravorek v krivdo umora druge vrste s priporočilom za mlo kazen. Sodišče se pa ni oziralo na priporočilo in je obsodilo obtožence na 25 do 40 let zapora. Porotniki dalje izjavljajo, da so končno glasovali za krivdo ne za radi tega, da bi bili res morilci, marveč iz razloga, ker so bili obtoženci člani I. W. W.

RUDARJI BODO IMELI ZADNJO BESEDO O POGODBI.

Farrington se pritožuje proti taktiki esketivne, toda članstvo bo odločilo.

RAZNE VESTI S POLJA STAVKE.

Springfield, Ill. — (Federated Press). — Frank Farrington, predsednik rudarske organizacije v 12. distriktu (Illinois), je dejal te dni, da bi illinoiski rudarji lahko dobili boljše pogoje, če se bi direktno pogajali z operatorji, kakor jih ga dobe s posredovanjem vladne komisije. Farrington se boji, da glavni predsednik Lewis maverira za vladno intervencijo.

Toda Farrington in ostali odborniki ne bodo imeli zadnje besede glede okrožne pogodbe. To je povedal Farrington sam v pismu, ki ga je pisal zadnji teden tajniku lokalne unije št. 2376 v Christopherju, Ill., izjavljajoč, da vsaka taka mezdna pogodba pojde na splošno glasovanje vsega članstva v Illinoisu. Drugo vprašanje seveda je — piše Farrington — če bo mednarodni odbor za taktiko odobrili slučajno separatno mezdno pogodbo v Illinoisu.

Farrington se pritožuje, da so v omenjenem odboru za taktiko predstavniki distriktov, v katerih rudarji delajo deloma ali popolnoma na škodo organiziranih rudarjev, ki stavkajo stoođstotno kakor v Illinoisu Farrington je rekel: "Okrožja, ki delajo v nasprotju s splošnim programom organizacije in na škodo okrožja, katera stavkajo, bi morala prenehati s delom ali pa mora odbor dovoliti stavkujočim distriktom, da lahko sklenejo separatno pogodbo."

Columbus, O. — (Feder. Press). — Lee Hall, predsednik okrožne organizacije št. 6 (Ohio), je dejal, da organizacija njegovega okrožja je proti vsaki separatni pogodbi po distriktih. Hall pravi, da rudarji so enotni za splošno pogodbo kakor je bila navada zadnjih 24 let.

Davenport, Iowa. — (Federated Press). — Iowska delavska federacija, ki je imela tukaj svojo konvencijo, pred par dnevi sklenila, da bo dala rudarjem, ki stavkajo, finančno in moralno pomoč.

Seattle, Wash. — (Federated Press). — Tridnevni bazar, ki se je vršil v tem mestu v prid stavkujočim in izprtim rudarjev, je prinesel \$5000. Ta vsota bo poročno razdeljena med potrebne rudarje v državi Washington. Prizadetih je 4500 rudarjev; 2500 rudarjev je izprtim še od 15. marca 1921, drugih 2000 se je pridružil stavki 1. aprila. Okrog 1500 neorganiziranih rudarjev je na delu.

Terre Haute, Ind. — (Federated Press). — Organizirani rudarji v Indiani so proti vsaki separatni okrožni pogodbi z operatorji in enak sentiment med rudarji v drugih državah bo pomagal, da operatorji žim prej sklenejo splošno pogodbo. Tako pravi John Hessler, predsednik okrožne organizacije v Indiani.

ZAROTA PROTI RUDARJU NI DRŽALA.

Andrej Lesko, rudar v Bellefontu, Pa., obtožen umora, oproščen.

KAKŠNO ULOGO IGRAJO KATOLIŠKI DUHOVNI PRI OPERATORJIH.

Bellefonte, Pa. — (Federated Press). — Andrej Lesko, predsednik krajevne rudarske unije v Clarenu, je bil zadnje dni oproščen pred okrajnim sodiščem v Centru. Obtožen je bil, da je ubil Joe Verbitskega pred več kot štirimi leti.

Vsa afera kaže, da je bil Lesko žrtev zarote premogovniških baronov. Lesko je bil aretiran v marcu t. l. Novica o njegovi aretaciji je bila kakor strela z jasnega, kajti znano je bilo, da je bil drugi človek pred štirimi leti obtožen dobičnega umora in oproščen. Priče, ki so takrat nastopile proti obtožencu, so ves ta čas molčale.

Odborniki organizacije U. M. W. of A. v 2. distriktu so izvedeli, da državni policisti mučijo Leska v zaporu z namenom, da bi iz njega izsilili "izpoved". Lesko je sam pozneje pokazal višnjeve proge na svojem telesu, ki so bile posledica udarcev. Unija je takoj poslala svojega odvjetnika Joe Kintnerja Centre, ki je v spremstvu lokalnega odvjetnika Clementa Dala hotel obiskati Leska, toda oblasti jima niso dovolile vstopa v ječo.

Pozneje je obiskal Leska njegov bivši delodajalec David Chambers, ki je obenem politični bos v okraju Centre. Chambers je seboj pripeljal katoliškega župnika Palfyja, v čigar fari je bil Lesko. Chambers je nagovarjal obtožence, če prizna umor, da bo on gledal za "zelo mlo kazen. Župnik Palfy je tudi nagovarjal Leska, da se naj "izpove" in prizna umor. Oba, Chambers in župnik, sta pozneje tajila, da sta vodila inkvizicijo v zaporu, toda katoliški škof McCort v Altooni je moral premetiti Palfyja za nahtevo katoliških rudarjev.

Lesko je bil aktiven v stavki rudarjev leta 1920 in takrat se je bil silno zameril Chambersu, ki je lastnik premogovnika v Clarenu. Nekateri člani unije, katero vodi Lesko, so bili tudi vpsleni pri Lehigh Valley Coal Co. in so istočasno stavkali. Chambers je torej zastopal želje vseh prizadetih operatorjev, ki so se hoteli znesti nad Leskotom.

Med obravnavo je sodnik Quigley naravnost pomagal tožiteljstvu in neprenehoma opozarjal porotnike na poteze državnega pravdnika. Ko je Leskov zagovornik, odvetnik Kintner opozoril poroto na fakt, da se priče štiri leta molčale po prvem procesu proti drugemu človeku, ga je sodnik ostro zavrnil, češ da je to "neka naravnega".

Joe Verbitski je bil ubit pri neki zabavi na domu njegovega brata. Rudarji raznih narodnosti so bili navzoči. Pogovor o vojni je končal s pretepom, ki se je nadaljeval zunaj hiše, ko je gospodar zapodil vse skupaj na plano. Verbitski je bil ubit zunaj. Lesko ni bil v hiši, toda državni pravdnik je dobil priče, ki so prisegle, da je Lesko udaril Verbitskega s kolom po glavi. Najlepše je pa bilo, da je bil med temi pričami tudi Viljem Lukasavič, ki je bil pri prvem procesu obtožen umora in potem oproščen. Na vprašanje Leskovega zagovornika, zakaj je štiri leta molčal, ako je vedel, da je Lesko krivec, je Lukasavič odgovoril: "Zato, ker so mi šele zdej povedali, da je on (Lesko) ubil Verbitskega." — Nato je priznal, da tisti, ki so mu to povedali, so bili državni policaji in Chambersovi podrepanki. Sodnik Quigley je pa hitro "pojasnil" porotnikom, da je bil Lukasavič mogoče Leskov prijatelj in zato je molčal. Zagovorništvu je ostro protestiralo zoper gristransko postopanje sodnika.

Lukasavič je dalje priznal, da je "morda vrgel kamen" v Verbitskega, s katerim si nista bila dobra. Priča zagovorništvu je izpovedala, da je videla Lukasaviča (Dolje na 3. strani.)

ZENSKA APELIRA NA MILJONARJE, DA NAJ POMAŽAJO RUDARJEM.

New York, N. Y. — (Federated Press). — Miss Elisabeth Gillman iz Baltimora je objavila v tujkajnjem velebižniškem listu "New York Times" oglas, v katerem apelira na ameriške milijonarje za pomoč stradajočim rudarjem v Zapadni Virginiji. Gillmanova oglašuje, da je mogoče med milijonarji vsaj eden, ki bi prispeval milijon dolarjev za prehrano istradanih družin tekom stavke. Dobra stara gospodična nedvomno verjame v šudeže!

ENTENTA BI RADA PODJARMILA RUSIJO.

Tako pravi senator Borah; burna debata v senatu zaradi Rusije

SEPARATNA POGAJANJA S SOVJETI.

Washington, D. C. — Senator Borah je v torek govoril v senatu o motivih entente napram Sovjetski Rusiji in je rekel, da zavezniki bi najrajši rad delili Rusijo in si prisvojili čim večje kose podjarmljene dežele.

Borah je poudarjal, da zavezniške vlade nimajo namena pomagati Rusiji na gospodarske noge, pač pa imajo oči na velikih zakladih petroleja in rude. Glavna sila, ki je gonila zaveznike v Genovi, je bila olje; entente niso vodili politični oziri, marveč vprašanje, kako velik delež ruskih naravnih skladov je mogoče vzeti sovjetski vladi.

Senator Borah je odgovarjal senatorju Edgu iz New Jersey, ki je pobijal Borahovo resolucijo za priganje ruske sovjetske vlade. Edge je dejal, da vprašanje priznanja te ali one vlade ne spada v kongres, marveč je stvar administracije, drugič pa je v principu neprijateljstvo priznanju sovjetske Rusije, ki je anulirala dolgove in nacionalizirala industrijo.

Edge je toplo priporočal, da se ščitijo interesi onih Američanov, ki so kupili ruske vojne bonde, rekoč, da carjevi bondi so bili namenjani v svrhu zmagave zaveznikov in vlad tega so ravno "tako patrijotični kakor ameriški libertibondi".

Borah je odgovoril, da vprašanje bondev bo kmalu rešeno, samo da je enkrat priznana ruska vlada in da stopijo Združene države v normalne stike z Rusijo.

"Štirinajst držav ima diplomatske misije v Moskvi in trguje z Rusijo," je rekel Borah, "toda nobena ter držav ne dela izguba. Američani tudi trgujejo z Rusi, pa ne direktno, marveč s posredovanjem Angležev. Nedojo tega mi je povedal neki newyorški trgovec, da je poslal večjo pošiljatev v Rusijo in vse je bilo pošteno plačano; ampak glavni dobiček od njegove kupčije so imeli Angleži."

Berlin, 24. maja. — Zavezniške in druge evropske države bi radi izkoristile priliko, ki jim dovoljuje skleniti separatno pogodbo s Sovjetsko Rusijo. Genovski pakt namreč določa, da države, ki ga sprejmejo, ne smejo sklepati separatnih pogodb z moskovsko vlado tekom haške konference, katera se pa otvori šele 15. junija; do tega časa se pa lahko vrše pogajanja.

Vse države se pogaja z Rusijo. Italija kmalu konča pogajanja in pogodba bo podpisana vsak čas. Avstrija in Ogrska se tudi pogajata. Vlada turških nacionalistov v Angori je odobrila rusko-nemški rapalski pakt. Nemčija je zelo aktivna v posredovanju med Rusijo in Anglijo v svrhu, da se sprejme enaka pogodba med Londonom in Moskvo.

STRELA JE ZANETILA OGENJ V OLIJARNI.

Bayonne, N. J. — Strela je udarila v oljni nabiralnik Tidewater Oil kompanije in zanetila ogenj. Dasiiravno je bil ogenj kmalu omenjen, je uničenih deset velikih nabiralnikov za gazolin, na tisoče sandov olja in veliko druge tovarniške opreme. Škoda presega milijon dolarjev.

VEŠE.

Chicago in okolica: V petek nestalno. Menjajoči se vetrovi. Temperatura v zadnjih 24 urah najvišja 72, najnižja 65. Sonce bide ob 5.21, zaide ob 8.12.

PROSVETA

GLASLO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cena oglasov po dogovoru. Ekspozici se ne vratajo.

Narodnina: Zedinjena država (izven Chicago) \$2.00 na leto, \$2.50 na pol leta, \$1.25 za tri mesece; Chicago \$4.50 na leto, \$2.25 na pol leta, \$1.12 za tri mesece, in za izvenameriške \$5.00.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657-69 So. Lawrence Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on application.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER OF THE FEDERATED PRESS"

Datum v obljubljeni št. pr. (April 30-22) poleg vsakega imena na naslovu pomeni da vam je v tem časopisu potekla naročnina. Ponovite je pravočasno, da se vam ne ustari list.

ZAKAJ SE JE VRŠILA KONFERENCA V GENOVI?

Osemmesečno premirje, katerega še ni ratificirala Francija! To je rezultat genovske konference in v tem rezultatu se zrcali tudi odgovor, zakaj se je vršila konferenca v Genovi, o kateri so sicer govorili, da bo le gospodarskega značaja in se ne bo pečala s politiko.

V zimskem času so večkrat prihajale vesti v javnost, ki so bile seveda zanikane, da se pripravlja nov naval na Rusijo, ko skopni sneg. Vrangl je imel svoje četaše razstresene po Rumuniji, Bolgariji in Jugoslaviji, katere je bilo treba vkrcati, da napadejo Rusijo na jugu. Drugi četaši bi prekoračili ukrajinsko mejo in tako vdri v Rusijo. Pomagati so imeli tudi Poljaki. Tako so se glasile vesti. In kljub zanikanju iz Pariza in od drugje, je moralo biti na teh vesteh precej resnice. Izid konference v Genovi to potrjuje.

Nekateri državniki so prav dobro razumeli, ako pride spomladi do novega vpada v Rusijo, da ima tak vpad dalekosežne posledice in potrudili so se, da se je sklicala konferenca v Genovo, da se tako odvrne prihajajoča nesreča. Ako bi stvari res ne bile take, da se je bilo bati novega vojnega požara v Evropi, zakaj je bilo predlagano osemmesečno premirje?

Da so bile razmere v Evropi zelo napete in zdaj niso dosti bolj, potrdi obnašanje francoske delegacije na genovški konferenci. Francoski buržoaziji ni všeč, da se razvije Rusija gospodarsko, organizira svojo industrijo, izobraži ljudske mase in obdela prostrana zemljišča z modernimi stroji. Carska Rusija ni bila le dober trg za francoske industrijalce in trgovce, ampak dobro so želi tudi francoski bankirji, ki so posojevali denar caristični Rusiji. Ako se Rusija razvije gospodarsko in izobraži svoje ljudske mase, je Rusija kot trg izgubljena za francoske trgovce, industrijalce in bankirje. Vzroki so popolnoma gospodarski, ki povzročajo, da francoska buržoazija postaja nora in neti in piha iskro, da zaneti požar, kot jo je nekoč pihala v avstro-ogrski državi militaristična stranka, dokler ni prihrumel požar, ki je uničil tiste, kateri so ga zanetili.

Francoska buržoazija sicer čuti, da ne stoji prav na trdnih nogah, kajti v Evropo je navlekla kar celo armado zamorcev. Kljub temu pa igra politiko ptiča noja, ker je gluha za vsa znamenja okoli nje. Podobna je nekdanjim Burboncem, ki tudi niso hoteli videti znamenja na steni, dokler jih ni odnesla poplava, katero so sami povzročili.

Zdaj je nevarnost za osem mesecev odvrnjena, čeprav Francija še ni ratificirala 8-mesečnega premirja.

Kaj bo po osmih mesecih? Ali ostane francoska buržoazija še tako trmoglava, kot je danes? Osem mesecev je sicer kratek čas, kljub temu se pa marsikaj zgodi lahko v tem času. Vsemu svetu je znano, da sedanja francoska vlada vzdržuje kredit na umeten način. Finančni polom pride včas brez noč, ko ga najmanj pričakujejo tisti, katerim so povrnjene finance, da jih vodijo.

Vojna nevarnost še ni minila! Vprav pred kratkem je bilo poročano, da je v Evropi en milijon vojakov več pod orožjem, kot jih je bilo pred izbruhom zadnje evropske vojne. Ako se zavedamo, da je stalna armada v prejšnjem smislu odpravljena v Nemčiji, Avstriji in Ogrski, tedaj je to število ogromno. Velike armade se ne vzdržujejo za to, kot nekateri trdijo, da se ohrani mir. Kdor se oborožuje, se pripravlja za boj in ne za mir. Pripravljanje za boj pa pomeni, da pride prav zanesljivo nekega dne do boja.

Evropske države imajo danes večje stroške kot dohodke. Ti povečani stroški so nastali zaradi vzdrževanja ogromnih armad. In dokler evropske države ne prično zniževati svojih armad, se ne znižajo tudi stroški, vsa Evropa se vedno bolj bliža ponovnemu kaosu.

Konferenca v Genovi pa ni odpravila te nevarnosti, ampak je le povedala, da so bile razmere tako napete, da se je bilo bati, da se vsakčas pograbi med seboj in da se Evropa zopet pogrezne mogoče še v večje klanje, kakor ga je videl svet pred nekaj leti.

JAVNA GOVORNICA.

Glasovi članov S. N. P. J. in čitateljev Prosvete.

RUDARJEM NA STAVKI.

Rudarji na stavki naj pridržijo imena tistih, ki delajo, ako so Slovenci, kjer ne bo stavka končana. Po končani stavki naj šele vpošljejo imena takih Slovencev. Pri tem naj ločijo stavkarje, pri katerih so rudarji zastavkali iz simpatije in nis. bill organizirani, in kjer so zastavkali organizirani rudarji.

Znamo, da so lokalne oblasti v Pennsylvaniji, Colorado in še drugje zelo naklonjene premogovniškim podjetnikom in da je ponekod podjetnik želja ukaz. Ako se v teku stavke priobčijo imena pijavcev v lastno škodo, so svedni rojaki izpostavljeni raznim prenehanjem od strani lokalnih oblasti, kar potrdilo skušnje, ki so za nami. Znano je tudi, da je podjetnikom stavkokaž priljubljena oseba, dokler traja stavka. Ko mine stavka, se ne brigajo zanj in njim je vseeno, če ga rezirajo njegovi tovariši in mora potovati iz kraja v kraj, ker ne dobi dela.

Kadar bo stavka končana, bo položaj popolnoma spremenjen, zavedni delavci ne bodo izpostavljeni nepotrebnim preganjanjem, če tudi so imena stavkokažev priobčena.

Kako je postopati s stavkokaži, ki so člani naše jednote, katerim je dokazano stavkokažstvo, je pa povedano v pravilih, kako se naj ravna.

Besedo stavkokaž smatrajo nekateri sodniki v omenjenih državah za psovko. In prav radi obsodijo zavednega delavca za nekaj časa v zapor ali na denarno globo, ki je vporabil tako besedo napram delavcu, ki je svije tovariše s stavkokažstvom naskočil zakrbitno. Bolje je, da se reče, da so ob času stavke delali Jakob N., Miha P. itd. Saj vsakdo razume, kaj so ljudje, ki delajo ob času stavke. Poročila morajo seveda biti resnična in vsakdo naj se prepriča dobro, predno sporoči javnosti, da je ta ali oni delal ob času stavke, kajti vsakdo, ki ni delal ob času stavke, a je bil javnosti izročen, da je stavkokaž, lahko še zadoščenje. Za delavca, ki ni delal ob času stavke, pa se mu očitno, da je stavkokaž, sploh ne more biti hujše žaljivke. Tisti, ki obsodi popolnoma nedolžnega delavca, da je delal ob času stavke, navadno hudo občuti posledice tako obdolžitve. V tem slučaju torej ne velja, kaj so drugi pripovedovali, ampak vsak naj se sam prepriča, da je resnica, kar poroča.

Ralpton, Pa. — Ralptonska trdnjava stoji trdno kakor skala! Zadnjič sem v št. 113 omenil, da se v kratkem oglašim iz stare naselbine. Podjetnik se je že malo ohladilo srce. Odloke so nekako podaljšali in obžalujejo, ker imajo skoraj že vse prazno. Kakor hitro so videli, da rudarji postavljajo šotore, že je njihova "mašina" počasneje pisala notico.

Beričev in deputijev nimamo več mnogo, kolikor pa jih je še ostalo, si morajo peči roke v gasilnici, ker so vsi drugi odločili orodje. Prišli so nositi lopate mesto orožja. Tudi najetežev se ne more več dobiti in stajka je 100 procentna.

V št. 116 Prosvete sem opazil dopis od nekega rojaka iz Virgena, Ill., ki je hodil okrog za delom. Omenjeni je tudi prišel na Rockwood, Pa., v Somerset, co., katero mestce se nahaja iz Ralptona kakih 15 milj. V onem mestecu je nastanjen precej Slovencev in tudi svoje društvo imajo. Nekateri rojaki tam so bili organizirani že pred šestimi leti, vendar se mi čudno zdi, kako je sedaj njihova organizacija. V Rockwoodu so tudi rudniki, ki so last zloglasnega podjetnika Zimmermana. Dopisnik pravi, da tam okoli še vedno delajo.

Premislite vi neorganizirani premogarji, da bo treba skoraj popolnoma zastopati obratovati, ako podležemo v tej stavki. Odločite za nekaj tednov ali mesecev krampe in lopate, kar bo pomagalo vam, vašim družinam in vsemu delavstvu, da bo tem prej rešeno iz suženjatva. Kako malo ste upoštevani, ker niste v organizaciji in vsako minuto vas lahko postavijo na cesto. Kaj le mislite, s kako zavestjo se vas bodo spominjali otroci, ko odraste in bodo zvedeli, da ste bili vloni, ki ste pomagali iz njih na-

praviti sužnje, še toliko slabše kot ste sedaj sami.

Veško mi je bilo, ko sem čital oni dopis o naselbini ali mestecu Rockwoodu v okraju Somerset, kjer so "malome" že skoro vsi premogarji organizirani. Poznam vas veliko tankaj in vem, da se ne nahajate v bedi, da vam je malenkost stopiti na našo stran in v organizacijo U. M. W. of A. in roka se mi trese v žalosti in skrbi, ko vas pozivljam, da pristopite na našo stran. Kar se tiče izganjanja iz stanovanj se vam ni treba bati, saj se tudi mi nisimo bali, čeprav je bilo tako veliko odlovljenih in veliko nas bo še v kratkem, toda na razpolago imamo šotore ob državni, Lincoln cesti.

V teh sotohri imamo pravo cigansko godbo, le še ciganke manjka, da bi nam preokovala srce. Dopisniku iz Virgena, Ill., pa sem hvaležen, da se upa toliko v javnosti sporočiti. — Stavkar.

Radley, Kans. — Časa je dovolj na razpolago, zato sem zadnje čase zasledoval stavko v Kansasu. Stavka tod je v resnici stoodstotna in od 1. aprila počivajo vsi rovi, ki so last večjih kompanij. Medtem pa, ko smo mi že 1. aprila odšli krampe in lopate, je pa tu precejšnjc število naših bratov, premogarjev, ki so pričeli na svojo roko obratovati rove, po nekaterih s 15, drugod pa 20 ali še več možmi. Oni so mnenja, da kot lastniki rudnikov niso počlicani, da morajo stavkati in so ostali kar naprej na delu. Delajo kar vsak dan, deloma pa tudi ob nedeljah, da nekateri so celo delali na dan 1. majnika.

Nimam sicer nič proti temu, če bi se premog prodajal tukajšnjim prebivalcem za domačo uporabo, nikakor pa ne odobravam tega, da se ga nalaga na železniške vozove in se ga daje kompaniji na razpolago, da ga ona lahko uporablja v svojo korist in našo škodo.

Kakor je rojakom že znano, ako so se že kdaj nahajali v Kansasu, je bilo že prej veliko teč takozvanih samostojnih operatorskih "lukeni" in sedaj v zadnji stavki se je njih število še pomnožilo, tako da kakor v zadnjem času opažam, bo v njih nakopan premog docela zadostoval za letno uporabo države Kansas.

Vsled tega opozarjam brate premogarje, da se tudi oni pridružijo armadi stavkajočih rudarjev, kajti sramotno bi bilo, da bi delali organizirani premogarji v sedanji velpomembni stavki, medtem ko so se neorganizirani premogarji večinoma odzvali na stavko. Bodite prepričani, da čim večja bo armada stavkarjev, tem preje in gotovejša bo zmaga. — Pečlar.

SLIKE IZ NASELBIN.

Reitz, Pa. — Počivamo od 4. aprila, s čemur smo popolnoma zadovoljni. Tako počiva tudi delo v naših rovih in ne samo to; vse počiva od Windberga pa do Central Cityja. En rov ima sicer nekaj najetežev, toda tega se ne strašimo, ker tudi ne more škodovati dobremu poteku naše stavke. Drugod je vse mirno in počivajo povsed.

V začetku stavke so nas močno prestrašili s kompanijskimi deputiji, ki pa tudi niso mogli ničesar opraviti. Okoli šest tisoč premogarjev, ki nas je na stavki v tej okolici se držimo trdno kakor bi bili eden mož in smo pripravljani vztrajati do konca stavke, ker vemo, kaj nas čaka, če bi bili poraženi, to je, da bi postali sužnji naših operatorjev mi in tako tudi naši nasledniki.

Prišli so nam ponujati po 15 dolarjev na dan, samo če se vrnemo na delo. Bil je zastoj tak poziv, ker poznamo že zvižaje kompanije in ostanemo trdni v naši organizaciji, četudi nas izvalja kompanija iz nje z vsemi mogočimi ali nemogočimi obljubami. — Vztrajati hočemo do zmage! — Stavkar.

Cuddy, Pa. — Stavkamo že od 1. aprila, a vseeno bi človek skoraj ne vedel, da je stavka, ker je vse mirno in tiho, pa tudi stavkokažev tu nimamo. Kompanijskih pretepašev tukaj ni, saj jih tudi ne potrebujemo. Vse majne na okrog počivajo, samo pri Scotch Coal Co., dela kakih 10 mož, ki naložijo po 7 do 8 voz premoga na dan. Nakladajo s parno lopato, a so jih že parkrat naši fantje opozorili, naj prenehajo. Vse nič ne pomaga. Dne 20. maja je šlo tja več ljudi, ki so pozivali obratovanje, naj prenehajo z delom. Še se niso hoteli

odzvati, nekdo pa je nato odprl pare pri stroju, vsled česar se je lokomotiva prevallila in so bili primerzani odnehati s delom. Koliko časa ne bodo obratovali mi ni znano.

Vesl sem, ko čitam dopise iz naselbin, posebno iz westmorelandskih, ki so mi precej znane. Precej so mi znane naselbine Claridge, Herminie, Greensburg, Jamestown, posebno pa Somerset Co., Ralpton in Basville, kjer je bilo pravo suženjatvo. Prebudili ste se torej iz dolgega spanja; apeliram na vas, da se vztrajate pri svojih zahtevah in uspeh vam je zagotovljen. Ne vstrašite se njihovih preganjanj, temveč bodite slojni in ne podajte se. Vzemite za vzgled druge rudarje kot so na primer v W. Virginiji ali v Kansasu, kjer imajo tudi hud boj že dolgo časa, toda vztrajajo vseeno z nadejo, da se bo spremenil položaj ranje na boljše. Vaše trdnost stališče pri pravih zahtevah bo naplačeno tedaj, ko boste vsi v uniji in bodo podjetniki pristali na zahteve stavkarjev. Tedaj bo delo povsed naenkrat prenehalo, ko poteče pogodba. Zapomnite pa si vsi, če sedaj podležemo, da bomo morali dolgo časa molčati o vsakem izboljšanju. — A. Z.

Kansas City, Kans. — Malokdaj se kaj sliši iz našega mesta, in še ko se kdo oglasi, nima kaj prida poročati. Mislim, da so delavci preveč zaposleni, ker zaposlenost je res tako ogromna, da so celo pozabili na svoj praznik 1. maj. Dne 1. maja se je zvečer vršil javni ljudski shod, na katerem pa je tudi večina delavcev pozabila. Zdi se, kakor bi delavci ne vedeli za svoj praznik ravnotako kot ne vedo za svojega kandidata na volilni dan. Potem pa ljudje kriče, da prej ne bo nič, dokler ne bo revolucija in podobne stvari.

Če bomo čakali na kako izboljšanje po duhovnikih ali pa takih, ki bi jim danes ne smeli verjeti, tedaj bomo čakali za kako izboljšanje celo večnost in še ga ne bomo čakali. Najprvo smo potrebni izobrazbe, ako hočemo, da si bomo znali pomagati iz današnjega za delavstvo mizernega položaja.

Kljub slabim časom pa se še vedno dobe rojaki, da se dajo ukleniti v zakonske jarme. Tu se je dne 13. maja poročil rojak Peter Bauer z gđ. Marijo Babin. Želim jima srečno pot v novem življenju in da bi se zavedala svojega delavskega stanu. Slabe razmere so, v katerih živimo, a vzlie temu imamo upanje, da bo boljše, ker so nam duhovniki na veliko soboto blagoslovili jedila. Ženske in otroci so hodili tedaj s košaricami v rokah proti cerkvi. Mislim sem, da gredo nabirat regrat, končno pa mi je nekdo povedal, da nosijo žegen. Delavci smo pač tega navajeni, da se z dovoljimo z žegnom; onim, ki nam blagosloviljajo, pa celo denar ni dovolj. Vsem zavednim delavcem po Ameriki pozdrav. J. Kraiz.

West Newton, Pa. — Stavka pri nas poteka mimo od početka pa do sedaj. Tudi parne piščalke nas prav nič ne vabijo na delo. Stavka je stoodstotna in vsi vztrajamo v njej trdno za obrambo naših pravic. Kompanija se je na to stavko že dolgo pripravljala in tudi nas držala v položaju, da nas bo sedaj tem lažje izstradati. Rov je namreč zaprla že meseca avgusta, lani, druga pa je obratovala samo po tri ali štiri dni v tednu. Oni rov je bil prenaplujen z delavci, da se ni moglo zalutiti niti za najbolj potrebne stvari.

Zelo rad čitam dopise v prikljubljene Prosveti, posebno iz onih krajev, kjer so se pričeli med stavko pridruževati našim vrstam. Iz dopisov nam je mogoče zaznati, kako hude boje so imeli in jih še imajo po nekaterih krajih s kompanijami in njihovimi najetežev predno jim je mogoče organizirati se in pristopiti v naše vrste.

Bratje, ki ste pristopili v armado zavednih rudarjev, stojte trdno in ne udajte se raznim obljubam od strani kompanij in njih drago plačanih agentov. Kadar kompanijam prede trda, o, tedaj so polne samih obljub, kar pa je le zato, da izvabijo uboge trpine zopet na delo in se prenehajo boriti za boljše košček kruha. Kolikokrat se izpolnijo obljube kompanije, to smo že sami le preprosto izkusili.

Ne pustite se torej zapeljati in tam kjer se delate, pridružite se veliki armadi zavednih rudarjev, da bomo vsi skupaj lahko uživali sadove naše zmage.

Z društvenega polja v naši naselbini ne morem poročati o kakem posebnem napredku. Le tu pa tam se dobi kakaga novega člana in se ga nadomesti za onega, ki je odptoval v stari kraj. Klub Slovenskega doma priredi veselico dne 30. maja, ki prične ob dveh popoldne. Vabljeni ste vsi rojaki in rojakinje iz bližnjih naselbin, da se udeležite veselice in malo pozabavate z nami ter tako pozabite vsakdanje težave. — Thomas Podbevšek.

St. Michael, Pa. — Tudi v tej naselbini imamo počitnice že od 1. aprila, ko smo odložili krampe in lopate ter se pridružili premogarski organizaciji, ki je nastopila z veliko akcijo, da dobi vse do zadnjega premogarja pod svojo okrilje. Vzlie temu imamo kakih 10 kompanijskih pristavcev, ki jim je organizacija deveta briga in gledajo samo za tem, da lahko garajo kot črna živina. Prav nič ne premislijo, kako delo opravljajo in posledice, ki lahko iz tega nastanejo. S tem povzročajo škodo sebi in onim, ki se borijo za delavske pravice. Med onimi desetimi je tudi en Slovenec, rodom Belokranjec. Nekateri ljudje so zopet pri nas, ki sicer ne stavkajo in seveda doma za pečko, a se vseeno ne morejo odločiti, da bi pristopili v organizacijo. Teh ljudi sicer ni veliko, a pomislijo za stavkarje toliko kakor za premogovniške podjetnike, to se pravi nič. Samo čakajo ugodne prilike, na katero stran naj bi se priključili in bodo šli tja, na katero stran se bo nagibala zmaga sedanje stavke. Njim je menda vseeno, če zmagajo delavci ali podjetniki.

V začetku stavke smo dobili nekaj državnih "kozakov", ker se je pa stavka vseskozi mirno poteka, so morali pobrati svoja šila in kopita. Družba jih najmanj potrebuje za igranje z žogo.

Torej vsi, ki še rijete pod zemljo, pridite na svetlo in ogrejte si svoje odrevenele kosti na dobrodejnem spomladanskem solncu. Kadar bo prišel čas zato, bomo šli vsi skupaj kot organizirani premogarji nazaj v rove in ne kakor izgubljeni ovce brez pastirja, s katerimi volkovi lahko postopajo po svoje. — Frank Krose.

Herminie, Pa. — Razmere na Herminiji, Pa., so se glede nas stavkarjev le malo spremenile, vendar odkar sem poslal zadnji dopis, se je v nečem spremenilo. Pred stavko smo bivali v naselbini sami belokožci razum kaknega pol ducaata črnec. Ker pa smo mi odšli na "počitnice", je Oshing Ocean družba pričela voziti nekake rudarje, ki se nikdar ne umijejo in so zvečer ravno taki kot zjutraj, ko jih vidimo. Rač bi videl, da bi se onih, ki delajo s njimi, tudi prišla ta narva, to bi bilo najlepše plačilo za njihovo delo.

Naj nikdar kdo ne misli, da nam omenjeni ljudje veliko škodujejo. Pojasniti moram, da so to samo taki ljudje, ki so dosedaj videli premog samo naložen na železniških vozovih, kopali ga pa še nikdar prej niso. Odkar stavkamo, to je od 12. aprila, so bili trije do smrti ponesrečeni na silno čuden način v premogorovju, kar na vsak način znači, da so ti ljudje dosedaj kopali premog samo na solnen.

V zadnjem dopisu sem že poročal o pijavkah, ki nam pijejo kri in daljšajo dobo našega trpljenja v boju za naše pravice in vsakdanji kruh. Potrebno je, da se seznanimo te ljudi z javnostjo, da bodo rojaki vedeli, kdo so ti naši nekdanji bratje. Na vse tajnike družtev SNPJ apeliram, da naredijo vse potrebne korake in postopajo po pravilih z njimi, seznanijo jih z javnostjo, poleg tega pa tudi preskrbijo kak prostor v društveni knjigi, kjer naj se vpišejo imena teh rojakov, da se bo vedelo kako z njimi postopati, če se bodo kdaj zatekli h kakemu društvu jednote. O vsakem novem priselcu naj bi se lahko pogledalo v seznam, če je med onimi, ki sedaj delajo po rudnikih.

Opominjal sem dovolj one žlane našega društva, ki delajo, šla ne kršijo pravil in celo priporočena pisma sem jim pisal, vabil jih na društveno sejo, toda vse je bilo zaman. Trmoglavi so ostali in ostali so nadalje pri svojem delu.

Stavkarje izrom Amerike bratsko pozdravljam ter jih pozivam, da drže skupno. Ne dajmo se premagati od naših izkoriščevalcev. Končna zmaga mora biti na naši strani. — A. Jazbinšek.

BOJ PROTI VISOKI STANARINI V VERA CRUZU.

50,000 prebivalcev je v aktivnem gibanju proti hišnim posestnikom.

STAVKARJI NE PLAČUJEJO STANARINE.

Vera Cruz, Mehika, 18. maja. — (Federated Press. Poroča Fred W. Leighton.) — Vera Cruz je v stanju civilne vstaje. Nad tisočimi durmi stanovanjskih hiš, v katerih stanujejo revnejši sloji, glapolna rdeča zastavica; zastavice so iz platna in papirja. Sleherni zastavica nad vratni pomeni, da je stanovalce v dotični hiši prenehali plačevati stanarino in se pridružil organizaciji "Syndicate de Revolucionare de Inquilinos" (sindikati ali unija revolucionarnih najemnikov). Glavni stan te organizacije se nahaja nekaj korakov od carinskega poslopja. Na stanu vihra rdeča zastava podnevu in sveti rdeča luč ponoči. Straža 50 moških in 50 žensk stoji vsako noč pred glavnim stanom sindikata in čuva življenje voditelja organizacije Herona Proala.

Stavka proti visoki stanarini traja že od 5. marca t. l. Voditelj stavkarjev Proal pravi, da stanovanje, ki je pred Maderovo revolucijo stalo pet do šest pezoov mesečno, stane danes 45 do 50 pezoov. Delavci zahtevajo, da se stanarina zniža na letno vsoto dveh odstotkov vrednosti hiše, in so se zavzeli, da ne plačajo nobene stanarine niti se ne presele drugam, dokler ne bo uslišana njihova zahteva.

Proal je informiral poročevalca Federated Pressa, da je 50,000 do 80,000 prebivalcev v Vera Cruzu v tem gibanju. Kapitalistični list "El Dictamen" piše, da jih je samo 2000 in pravi, da so bojevnik proti visoki stanarini "skupina revnih delavcev, ki so odpadli od cerkve in postali brezverci ter boljševeiki". Omenjeni list zastopa interese hišnih posestnikov, ki so v velikih skrbih. Mestna vlada je nevtralna. Sodišča bi rada pomagala posestnikom, toda beriči ne morejo dostaviti izgovorskih listin strankam, ker se boje napadov. Kakih 75 posestnikov je v sled tega prenehalo plačevati davke, češ "ker ni stanarine, ne bo davkov". Vsa stanovanja, ki so bila pred stavko prazna, so okupirali delavci brez vprašanja, če je gospodarjem prav ali ne. Sindikat pa odklanja odgovornost za okupacijo praznih hiš. V sindikatu je tudi okrog 50 trgovcev in mnogo drugih kot zdravilniki, odvjetniki, inženirji, javni uradniki, policajci itd., ki simpatizirajo z delavci.

Zadnje nedelje je imel sindikat velike demonstracije. Na glavnem trgu Vera Cruzu so bili govorniki odrli, s katerimi so voditelji pozivali proleterce, da morajo biti vztrajni. Vlade čete so bile na ulicah, toda imele niso nobene opravke, kajti vladal je najlepši mir. Po končanih demonstracijah je več tisoč delavcev korakalo z rdečimi zastavami in revolucio-narnimi napisi eno miljo ven iz mesta, kjer je bil položen temelj komunistični koloniji. V glavnem stanu sindikata visi na steni več načrtov za stanovanjska poslopja, ki bodo postavljena v koloniji. Na vprašanje, kdo je dal zemljo za kolonijo, je Heron Proal skomignil z ramami, rekoč: "zemlja je ljudska last."

AKO JE ČLOVEK PREVEČ VLJUDEN . . .

New York, N. Y. — James Hughes je bil na potu s svojim avtomobilom in se je nahajal v Vanamassa, N. J., ko sta ga dva mladeniča vprašala, ako smeta v njegov avtomobil, da si tako prihranita pot. Hughes je vljuden človek in je dovolil neznanca v avtomobil. Komaj je napravil par korakov, sta mu tuca nastavila samokres na njegov hrbet in zahtevala denar od njega. Hughes se je postavil v bran in tolovaja sta ga pretepla, mu pobrala denar in ga vrgla iz avtomobila. Hughes je tako težko poškodovan, da izgubi eno oko in tudi njegovo življenje je še v nevarnosti.

Ameriški vojniki zapuščajo Porenje.

Coblentz, Nemčija. — Sto ameriških častnikov in prostakov je 22 t. m. zapustilo okupacijsko cono in se napotilo proti domu. Tretjina teh je oženjenih z Nemkijami. V okupiranem delu Nemčije je še kakih 2000 ameriških vojakov.

OBRAVNAVA PROTI RUDARJEM V W. VIRGINIJI.

Zagovornišvo je nastopilo s svojimi pričami.

Charles Town, W. Va. (Federated Press.) — Zagovornišvo v obravnavi proti Williamu Blizzardu, odborniku rudarske unije, ki je obožten "izdaje", je poklicalo prve priče.

Zagovornišvo je izjavilo, da lahko dokaže, da Blizzard ni bil osebno v okraju Logan ob času, ko je bila izvršena "izdaja", bil pa je tam 2. in 3. septembra 1921, ko je bil povabljen od zveznih vojaških oblasti, da naj pomaga pregovoriti rudarje, da se vrnejo domov. Zagovornišvo smatra dalje, da bi ne bilo v omenjenem okraju nikakršnih nemirov, če ne bi bili četaši in privatni kompaniji strelci streljali na rudarje, ko so se vračali domov s prvega pohoda.

NOVI OTOKI ODKRITI V PACIFIKU.

Proglášeni za posest Zdrženih držav.

Honolulu, T. H. — Lorrin A. Thurston, časnikarski izdajatelj, poroča, da je križaril s svojo jacht "Palmyro" v južnem Pacifiku in da je odkril dozdaj neodkrita otoka, katere je proglasil za posest Zdrženih držav. Otoki se nahajajo na 6.23 severne širine in 162.18 zapadne dolžine. Thurston pravi, da postoji na otokih dober naraven pristan, ki lahko služi za premogovno postajo.

"ADAM IN EVA".

Howe Brook, Me. — Carl A. Sutter in njegova žena sta sklenila igrati Adama in Evo. Odsla sta v divje, neprodirne gozdove ob jezeru St. Croix v državi Maine, kjer mislita živeti popolnoma naga in brez vseh pripomočkov civilizacije šest tednov. Po načrtu, ki sta ga naredila, bosta živila ob zeliščih in surovem mesu živali, ki jih ujmeta z rokami. V gozdovih, v katere sta se podala, je dusti jelenov in medvedov. Sutter je star 27 let, njegova žena pa 23.

Splošno mnenje v tem mestu je, da njuno "adamineovstvo" ne bo trajalo dva dni.

PREDZEN IN BRUTALEN ROPARSKI ČIN.

St. Louis, Mo. — Dva bandita sta vstopila na cestnoželezniški voz in sta oddala strel na bančnega privatnega stražnika Henry Ahringa, na kar sta istrkala bančnemu slu William Goeleku \$2,000 in sta skočila z voza. Napad je prišel nepričakovano. Ahring je težko ranjen.

Počasi za cestnoželezniškim vozom je vozil banditski avtomobil, ki je hitro odpeljal bandita in plen.

VRTINEC JE SLEKEL ŽENO.

Hedrick, Ind. — Ko je vetrovni vrtinec drvil prek mesteca, podiral drevje, brzojavne in telefonske drogeve in odkrival hiše, je odnesel tudi Hurleyjev dom. Njegova žena je ostala na mestu, kjer je bila preje hiša, skoraj naga, toda poškodb ni zadobila. Vetrovni vrtinec je strgal z nje obleko, njeni 13-letni hčerki, ki je stala blizu nje, se ni zgodilo nič žalega.

Tam, kjer je stala preje hiša, je ostal le glasovir, vse drugo je vihar odnesel ali pa podrl.

BANDITE LOVE V HRIBIH.

Lebanon, Mo. — Več ko sto milijardjev in 25 deputijskih šerifov iz enajst mest lovi pet banditov v hribih pri Bratslaw Flatu, ki so ukradli na železnici St. Louis & San Francisco več ko dvajset tisoč dolarjev.

Milijardji in deputiji so napravili veliki krog in prodirajo v krog v hribe.

Rop je bil izvršen na postaji Springfield, Mo.

Katoliški Irci se pripravljajo za naval v Ulster.

Dublin, 24. maja. — Aretiranje več sto katoličanov v Ulsterju (severna Irsko) je začelo pomirilo sinfajrove na jugu. Obe stranki, Collinsova in De Valero-va, se zdaj pripravljata na invazijo v Ulsterja. Anglija je poslala v Ulster 16 bataljonov vojske.

IZ DELAVSKEGA SVETA.

(Federated Press.)

Železničarji za politično akcijo. Mednarodna bratovščina lokomotivskih kurjačev in strojevodij je na svoji konvenciji v Houstonu, Tex., sklenila, da se udeleži političnega boja pri bodočih volitvah. Doslej je imela organizacija točko v pravilih, ki je branila vsako politično akcijo. Ta točka je zdaj odpravljena. Polagoma se zbuja stare unije.

Kleparji dobili \$9 dnevne mezde. Organizacija kleparjev v Elisabethu, N. J., ki je stavkala pet tednov, je zmaga. Delodajalci so priznali zahtevo kleparjev za \$9 dnevne mezde.

Elektrotipi v New Yorku so zmagali z njihovo zahtevo, da sedanja tedenska mezda \$59 ostane nespremenjena. Delodajalci so poskušali znižati mezdo za sedem dolarjev. Razsodišče, kateremu je bila zadeva izročena v izravnanje, je zaključilo, da ostane stara mezda.

Kapitalisti v Kaliforniji so pričeli hud boj za odpravo zakona, ki določa, da morajo delodajalci omeniti stavko v njihovih oglaših. Kadar iščejo delavce med stavko. Ta zakon veliko koristi strokovnim unijam in pomagal je tisočim delavcem, da niso zastoj potovali v Kalifornijo za delom. Zato pa pa hočejo delodajalci odpraviti.

KOLIKO DAJO GOVERNERJI ZA OESTOJEČE POSTAVE!

Willmette, Ill. — Po cesti je drvil avtomobil, lastnica mr. Alexander H. Revella iz Chicaga. V njem so sedeli J. A. C. Preus, guvernerr države Minnesota, Nathan L. Miller, guvernerr države New York, Henry J. Allen, guvernerr države Kansas, Hastings, župan v Highland Parku, advokat William G. Martin iz New Yorka in Alexander H. Revell iz Chicaga. Avtomobil je došel v Willmette. Naenkrat se je pred avtomobil pripodil policaj na motoreklju in je zaklical: Stojte!

"Jaz sem Henry Brautigan, član policijskega oddelka na motorekljih," je rekel policaj Revellu. "Vi drvite v hitrost šest in trideset milj v uri. Tukaj imate listek." "Poslušajte", je rekel šofer. "Vi ne veste, kdo so ti šentlemani. To je guvernerr države Minnesote, nekdo drugi je najbolj prominentni advokat v New Yorku, oni tamle je —"

Policaj je dvignil roko in rekel: "To zadostuje. Drugo povejte sodniku Daniel H. Hickeyju v Willmettu v soboto zjutraj. Ne pozabite na datum!"

Razprava je bila končana in avtomobil se je pričel pomikati naprej.

Kasneje so časnikarski poročevalci obsuli policaja in ga pričeli izpraševati o dogodku. Policaj jim je pa povedal, da so precej stari ti zagovori, kajti vsak pravi, da je milijonar ali guvernerr.

Polet okrog sveta.

London, 24. maja. — Major W. T. Blake se je z dvema tovarišema danes ob eni popoldne podal na polet okrog sveta. Njegovo letalo je najmodernejšega modela in leti 115 milj na uro. Prva postaja je Pariz in potem bo letel proti vzhodu čez Azijo in krenil na zapad čez Alasko in Kanado ter nazaj čez Atlantik v London. Zračna pot meri približno 30,000 milj in Blake upa, da jo naredi v 90 dneh.

Kolizija na morju požrla 102 življenji.

Brest, Francija, 24. maja. — Angliški konzul poroča, da sta 102 osebi utonili s parnikom "Egypton vred, ki je šel na dno zadnje sobote sver, ko ga je sunil v megli francoski tovorni parnik "Seine". Med potopljenici je 86 mornarjev in 16 potnikov.

Poljska zbornica dala počitnice delavcem.

Varišava, 23. maja. — Poljska zbornica je sprejela zakon, ki določa, da morajo vsi industrijalni delavci imeti enkrat v letu počitnice dva tedna s plačo.

Nova buržoasna revolucija v Gvatemali.

Mexico City, Mehika, 2. maja. — Brzojavka iz Tapachule sporoča o velikih revolucionarnih izbruhih po vsi Gvatemali. Vlada je razglasila obredno stanje in vsi časopisi so suspendirani.

UMOR BIVŠEGA MORNARJA PRIHAJA POČASI V ŽARKO LUČ.

Ženske zapletene v misterij.

New York, N. Y. — Poizvedbe so dognale, da je izpoved milijonarjevega sina Walter S. Warda o umoru bivšega mornarja Clarence Petersa, o katerem trdi Ward, da mu je pošiljal grozilna pisma, precej luknjičasta. Najnovejša odkritja govore, da sta v afero zapleteni tudi dve ženski.

Ali to ni najvažnejše odkritje v tej aferi.

Ward je pripovedoval o strašni bitki, ki jo je bojeval za svoje življenje z bivšim mornarjem in njegovima tovarišema. Pripovedoval je tudi, da so se njegovi nasprotniki pripeljali v avtomobil. Neki Richard Short pa izjavlja, da je zgodaj zjutraj po Kingovi cesti usodepolnega dne, na katerega je bil izvršen umor, vozil samo en avtomobil.

Clarence W. Eckhardt, ki lastuje svet, mejoš na Kingovo cesto, pravi, da ni bilo znamenj na Petersovi obleki, da je bil ustreljen, ko so ga našli. Ko sta farmarski delavec William Griggs in Eckhardtov sosed Richard Short odpela jopič in telovnik, sta žele videla strelno rano na prsih.

Krogla, ki je uničila življenje Petersa, ni šla skozi telovnik in jopič, ampak je prodrla le srcejo in spodnjo jopico. Iz teh odkritij sledi, da so Petersu oblekli telovnik in jopič že potem, ko je bil ustreljen. Ravno tako je zaključek logičen, da je bil Peters ustreljen, ko je bil na pol oblečen.

Short je že vstal, ko je pridrhal avtomobil, ki je žvignil mimo njegovega okna proti severju.

Eckhardt in Short izjavljata, da ništa šlišala strelcov. Tako trdi tudi Griggs. Tako izjavljajo tudi drugi sosedje.

Mrtvega Petersa so našli na mehki cevi, ki vodi na Eckhardtovo posestvo. Kingova cesta napravi na tem mestu ovinek okoli nabiralnika za vodo v Kensicu.

Griggs in drugi — vseh skupaj deset — so spali v Eckhardtovi hiši in okpa so bila odprta. Ob estati so naseljeni ljudje in razdalja znaša od hiše do hiše sto jardov do pol milje. Nobeden teh ljudi ni slišal strelcov, o katerih je Ward pripovedoval, da je z njimi pogledal v beg "Rosaa" in "Jacka", Petersova tovariša, ki sta seveda po njegovi izpovedi, tudi nanj streljala.

Neki časnikarski poročevalci je rekel Griggsu, Eckhardt in Shortu, da naj gredo vsak na svoj dom. Na to je oddal en strel iz samokresa 32 kalibra. Vsi, trije so izjavili, da so slišali strel.

Ward je pripovedoval o umoru, da je Peters oddal nanj tudi en strel in da je krogla šla skozi okno njegovega avtomobila, na kar se je zaplila v drevo, ki je stalo štiri do pet čevljev od njenege avtomobila. Mesto, kjer je krogla zadela drevo, je zaznovano z dvema koščekoma papirja in lubje ima majhno rano.

Ali to drevo ima tudi svoj misterij. Namreč čudno je, da drevo stoji od spredaj in ne od zadaj za znamenji, ki so jih napravila kolesa Wardovega avtomobila.

Fakt je tale. Ako se je Wardov avtomobil nahajal v poziciji, kot jo je naznanil Ward, tedaj bi krogla ne frčala v drevo, ampak v nasprotno stran, kjer ni dreva.

Ward je seveda le pod deset tisoč dolarjev poročstva. Je paš multimilijonarjev sin.

Poljski vnanji minister obmetan s jajci na Dunaju.

Dunaj, 24. maja. — Poljski vnanji minister Skirmunt, ki se gredeč iz Geneve ustavlja na Dunaju, je bil snoti napaden na ulici in obmetan z gnilimi jajci. Bil je ranjen na obrazu in njegova obleka je bila uničena. Napadalec, ki so bili aretirani, so trije bivši ukrajinski oficirji, ki so rekli, da so se maščevali nad ministrom za poljsko invazijo Ukrajine in tlačenje njihovih rojakov v Galiciji.

Notatije v Bolgariji.

Belgrad, Jugoslavija, 24. maja. — Tukaj poročajo, da se nadaljujejo nemiri v Sofiji, ki so nastali v nedeljo. Pristaiki stare militaristične stranke poskušajo izgrabitv izgrede med komunisti in vrange-lovci v svoje svrhe. Nekateri vasi v okolici Sofije so v rokah militaristov in vlada je poslala vojaške čete, da jih razprše. Belgradska vlada namerava poizkušati svoje čete ob bolgarski meji, ako ne bo nemirov v Bolgariji kmalu konec.

Slovenska Narodna Podporna Jednota. Ustanovljena 8. aprila 1904. Inorp. 17. junija 1907 v državi Illinois.

GLAVNI STAN: 2657-59 SO. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILLINOIS.

Izvrševalni odbor: UPRAVNI ODSEK:

Predsednik Vincent Calhoun, podpredsednik Andrew Vidrich, R. F. D. Y. Box 82, Johnston, Pa., gl. tajnik Matthew Turk, tajnik bolniškega oddelka Blas Novak, gl. blagajnik John Vogrich, urednik glasila Jole Zvertnik, upravitelj glasila Filip Godina.

FOROTNI ODSEK:

John Underwood, predsednik, 406 W. Hay St., Springfield, Ill., Martin Zelenak, Box 276, Barberton, Ohio, Fred A. Vider, Box 673, Ely, Minn., John Terzeli, Box 161, Lawrence, Pa., John Gerick, 414 W. Hay St., Springfield, Ill.

BOLNIŠKI ODSEK:

OSREDNJE OKROJE: Blas Novak, predsednik, 2657-59 S. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VZHODNO OKROJE: Jacob Ambrožič, Box 286, Moon Run, Pa., John Grošelj, 285 E. 137th St., Cleveland, O.

ZAPADNO OKROJE: Anton Sular, Box 104, Gross, Kans., za jugoslad. Max Marc, Box 186, Buhl, Minn., za severozapad. Mike Zugel, 5453 S. Winchester St., Murray, Utah.

Nadzorni odbor:

Frank Zaitz, predsednik, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill., Frank Somrak, 5800 Prosser Ave., Cleveland, O., William Sitter, 5805 St. Clair St., Cleveland, Ohio.

Združitveni odbor:

Predsednik: Frank Aleš, 2124 So. Crawford Ave., Chicago, Ill., Joško Očen, 3639 W. 26th St., Chicago, Ill., Jos. Škub, 1101 E. 63rd St., Cleveland, Ohio.

VRHOVNI ZDRAVNIK: Dr. F. J. Kern, 6202 St. Clair Av., Cleveland, O. POZOR! — Korespondenca s gl. odborniki, ki delajo v glavnem uradu, se vrši takole:

VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika se naslovijo Predsednišvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE BOLNIŠKE PODFORE SE NASLOVE: Bolniške tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

DENARNE POSILJATVE IN STVARI, ki se tičejo gl. izvrševalnega odbora in jednote vsebajo naslov: Tajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

VSE ZADEVE V ZVEZI Z BLAGAJNISKIMI POSLI se pošiljajo na naslov: Blagajništvo S. N. P. J., 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

Vse pritožbe glede poslovanja v gl. izvrševalnem odboru se naj pošiljajo Frank Zaitzu, predsedniku nadzornega odbora, šigar naslov je zgornj.

Vsi prisrki na gl. porotni odsek se naj pošiljajo na naslov: John Underwood, 416 W. Hay St., Springfield, Ill.

Vsi dopisi in drugi spisi, nanašajoči, oglaš, naročila in sploh vse kar je v zvezi s glasilom jednote, naj se pošilja na naslov: "Prosveta", 2657-59 So. Lawdale Ave., Chicago, Ill.

ZNIZANA TOVORNINA.

Washington, D. C. — Meddržavna trgovinska komisija je v sredo izdala odlok za znižanje tovrnina na vseh železnih s 1. julijem. Znižanje ni povsod enako. Na vzhodu je tovrnina znizana za 26 do 40 odstotkov, na zapadu od 21 do 35, na jugu in v pacifičnih državah 12 do 25, na drugih železnih pa za 20 do 33 odstotkov.

DUHOVEN SE JE OBSTRELIL.

New York, N. Y. — Rev. Michael J. Phelan, župnik rimsko katoliške cerkve v Harlemu, se je nevarno obstrelil, ko je šilist nabasan revolver. Phelan je star 60 let.

Tajna diplomacija v industriji.

Kadarkoli javnost zahteva kako preiskavo, so kapitalisti takoj prvi, ki zahtevajo, da preiskava mora biti tajna, čemur se delavske strokovne unije uprejo in zahtevajo javno preiskavo. In čemu se delodajalci vedno uprejo javni preiskavi? Drugega tehtnega vzroka ne more biti, kot da delodajalci počejo, da bi javnost vedela za njih krivdo.

Ko je preiskava v teku, tedaj vedno objavljajo v kapitalističnem časopisju vsakovrstne nesmiselne in nelogične zagovore in pojava jevanja in poleg jim pa še pomaga prodano časopisje, da je javnost ja bolj preslepljena. Toda zelo težko jim je vedno držati ljudstvo v zmoti, posebno še, ko so jim zastavljena direktna vprašanja, na katera morajo odgovoriti direktno in se ne morejo izogniti in kar more biti objavljeno, o čemur morajo poročati celo kapitalistični listi.

Dokazano je že, da kadarkoli je bila uvedena kaka preiskava s ozirno na delavske plače in splošnih delovnih razmer, je bil srednji sloj vedno presenečen z objavo, kako potrebna je preiskava. Pravimo "srednji sloj", ker reveži in bogatini itak dobro vedo za celo zadevo. Revni sloji vedo, ker morajo trpeti prenašati vsakovrstno trpljenje, bogatini pa, ker vedo, od kje dobivajo svoje bogastvo, namreč, da izkoriščejo delavce. Vedo dobro, da morajo živeti v največjem luksusu le, ako držijo delavstvo k tlom.

Ljudstvo ali javnost ni nikdar pravilno podučena o pravih razmerah, v katerih delavstvo živi in o pravih vzrokih kakh preiskavi; ko bi bilo ljudstvo le nekoliko podučeno, tedaj bi imelo vse drugače misljenje napram delavcem in delodajalcem. In tega se bojijo delodajalci najbolj, da bi ljudstvo svedelo za njih manipulacije. In vsled tega se vedno protivijo javni preiskavi.

Delavstvo nima ničesar prikrivati. Njegovo stališče je jasno vsakomur. Ako imajo spor z delodajalci, jim je bil ta spor vedno usiljen. Njih zahteva so bile in bodo pravice do organiziranja, ker brez strokovne organizacije je delavecem takorekoč nemogoče živeti človeku podobno življenje, ker so kot posamezniki obsojeni v največje izkoriščanje.

In ker se delodajalci bojijo, da bi ljudstvo ne svedelo za njih lakomnost po večjem in še večjem dobičku, radi tega se bojijo javno preiskavo.

ZAROTA PROTI RUDARJU NI DREALA.

(Nadaljevanje s prve strani.) In nekega Georga Saffka, ko sta s kamenjem in kolom napadla Verbitskega. Lesko se ni udeležil pretepa. Ta afera je ponovni dokaz, česa vse se ne poslužijo premogovniški magnatje, da bi uničili voditelje stavknjohih rudarjev in uničili njihovo organizacijo. Okraj Centre je v večjem delu farmerski. Tu je le par sto delavcev. John Lesko bi bil nedvomno pokriviljen umora, da se ni zanj potegnila rudarska organizacija in mu pomogla potlačiti zaroto.

DELO DOBI

več moč za delati drva. Plača \$1.25 od sejnja (klaftra) za Kemikal wood. Pridite ali pa pišite na naslov John Fende, P. O. Ralph, Mich. (Adv.)

SLOVENSKI PEK

Išče se slovenski pek, ako katerega veselji priti delati v Pueblo, Colo., naj se pisмено oglasi na naslov: Martin Kočhevar, 1219 Eilers Ave., Pueblo, Colo.

FRENCH LINE

GOVERNMENT LICENSED TRANSPORTATION EXPRESS PASSENGER SERVICE

DIREKTNJA SLUŽBA V JUGOSLAVIJO preko Havre

s vsakimi ponedeljki na 2 in 3 tижhe.

PARIS Maja 24.

LA TOURNAINE Maja 26.

FRANCE Maja 31.

ROCHAMBEAU Junij 1.

Ispravna komandita za tretji razred. Kolikšno se zadržati v zadržanih vseh na 2, 4 in 6 ljudi. Prava jedila, solna, solna za kupače, pivnice, krtičnice, vse je na razpolago potnikom v tretjem razred. Vino in pivno vaterje.

Za nadalje informacije vprašajte pri lokalnih agentih FRENCH LINE

OTOK ZAKLADOV.

Čudoviti doživljaji malega Jacka na suhem in na morju.

Angleško spisal R. L. Stevenson. Poslovenil J. M.

(Dalje.)

Komaj pa smo prišli mimo predgorja, že se je zaprla zemlja okoli nas. Obrežje severnega zaliva je bilo ravno tako porasčeno z gozdiči, kakor na južnem sidrišču, samo da je bil ves prostor daljši in ožji in je bil bolj podoben zalivu reke. Ravno pred seboj na južnem koncu sva zagledala razbito ladjo, ki je že skoro vsa razpadla. Bila je velika ladja s tremi jadrji, ki je pa ležala že toliko časa izpostavljena vsem vplivom vremena, da je bila pokrita z debelo prevlakomorskih rastlin in na krovu je poganjalo grmičevje, kakor na obrežju in je bilo sedaj v polnem cvetju. Bil je žalosten pogled, ki je pa pričal, da je sidrišče mirno.

"No", je rekel Hands, "imeniten kraj to; tja moramo zavoziti na pesek. Lep, raven pesek, čisto gladek, drevje raste okoli in okoli in v evetlice cveto tam na stari ladji, kakor na vrtu."

"In kadar je homo imeli na pesku," sem vprašal, "kako je zopet oprostimo?"

"No, tako," je odgovoril, "pri nizki vodi vzameš vrvo na suho, jo oviješ okoli velike smreke in okoli kola na ladji in čakaj pritoka. Ko pride voda, začne mornarji vleči za vrvi in v kratem je prosta. Sedaj pa, fant, čvrsto na noge; sedaj prihajamo bližje in vozimo preveč naglo. Nekoliko na desno — tako — počasi na desno — malo na levo — počasi — počasi!"

In tako je dajal povelja, ki sem jih brez sapa izvršil, dokler ni nenkrat zavpil: "Sedaj pa, moj dragi, pazi!" In hitro sem obrnil krmilo in Hispaniola je zavila naokoli in letela, z rileem visoko v zraku, naravnost proti nizkemu porasčenemu obrežju.

Vnemirjenost teh poslednjih manevrov je nekoliko zmanjšala moje dosedanjo pozornost. In še

sedaj sem z največjim zanimanjem čakal, da zavoji ladja na suho, tako da sem popolnoma pozabil na nevarnost, ki mi je pretela, ter sem iztegovil svoj vrat preko ograje in gledal valčke, ki so se razširjali od rila sem. Brez najmanjšega boja za življenje bi bil padel, ako se me ne bi naenkrat lotil nekak nemir, vsled katerega sem se obrnil. Morebiti sem bil slišal kako škripanje ali sem v kotu svojih oči videl njegovo senco, morebiti je bil samo nagon; vendar naj bo temu kakor že hoče, ozri sem se in zagledal Handsa, s kratko sabljo v desnici, že sebi nasproti.

Oba sva morala glasno zakričati, ko so se srečale najine oči! Toda moj glas je bil glasev krik strahu, njegov pa rig napadajočega bika. V istem trenutku je planil, jaz pa sem skočil v stran. Pri tem pa sem izpuštil drog krmila, ki je možno odskočil; in to mi je reklo življenje, kajti zadel je Handsa čez prsi, da se je za trenutek onesvestil.

Predno se je zopet zavedel, sem bil jaz že na varnem iz onega voga, kjer me je bil vjel in imel sem cel krov za umikanje na razpolago. Ustavil sem se ravno pred glavno jamboro, izvlekel iz zepa samokres in hladnokrvno pomeril, čeravno se je že obrnil in prihajal proti meni, ter sem sprožil. Petelin je padel, vendar ni bilo niti ognja niti poka; smodnik na ponvici se je vsled morske vode pokvaril. Jezil sem nad seboj radi te nemarnosti. Zakaj nisem že davno natrešel novega smodnika in nanovo smodnika in nanovo nabasal edinega orožja? Potem ne bi bil uboga, pred mesarjem bežeča ovca, kakor sem bil sedaj.

Četudi je bil ranjen, je bilo vseeno čudovito, kako hitro se je gibal; njegovi sivi lasje so mu padali preko obraza in obraz sam je bil ves rdeč od naglice in jeze. Nisem imel časa, da bi poskušal svoj drugi samokres, niti dosti veselja, vsaj sem vedel, da bo brez uspeha. Eno pa sem videl jasno: da se ne smem samo umikati pred njim, sicer me kmalu zopet kje vjame kakor prepel, ko me je že skoro zatekel pri krmilu. Ako bi me vjel, potem bi bilo kakih devet ali deset palcev

krvave sablje moja poslednja izkušnja na tej strani večnosti. Položil sem roko na glavno jamboro, ki je bila zelo debela, in v skrajni napetosti čakal, kaj pride.

Ko je opazil da se mu mislim umikati, so se istotako ustavil in pretaklo je nekoliko časa z nekoliko zvijačami od njegove strani in s primernim gibanjem od moje. Bila je ravno taka igra, kakor smo se večkrat igrali doma po skalovju Črnogorskega zaliva, vendar mi ni srce nikoli poprej tako močno utripalo, kot sedaj. Še vedno je bilo vse skupaj nekaka otroška igra, in mislil sem, da jo moram proti postarnemu mornarju z ravnjeno nogo dobiti. In v resnici, moj pogum mi je tako narasel, da sem se drznil celo malo pomisliti, kako se utegne cela stvar končati.

Medtem je pa Hispaniola naenkrat začela na trdo, se stresla, se plazila za trenotek po pesku, nato se pa hitro nagnila na levo, da je bil krov za petinštirideset stopinj nagnjen. Precej vode se je vili skozi odprtine v ograji, tako da je nastala med krovom in ograjo nenkrat cela lava.

Obadva sva padla na tla in se skoraj skupaj zakotalila proti robu; mitvi rdečekapec se je s svojimi še vedno razprostrtimi rokami zavalil za nama. Tako blizu sva bila v resnici, da je zadela moja glava močno ob krmarjevo nogo in so mi zobje zašklepetali. Kljub temu udarec in vsemu drugemu sem bil prvi na nogah, kajti Hands se je bil zamotal z mrtvim truplom O'Briena. Nenavadno nagnenje ladje je onemogočilo vsako tekanje po krovu; zaradi tega sem moral iznajti novo pot rešitve, in sicer brez premišljevanja, kajti moj sovražnik se me je skoro dotikal. Hitro kot blisk sem skočil k vrvnim lestvam, plezal z vso hitrotjo, dokler nisem sedel gori na prečnem drogu.

Moja urnost me je rešila; sablja je zadela komaj pol čevlja pod menoj, ko sem plezal kviknu; tamkaj pa je stal Israel Hands z odprtimi usti in proti meni obrnjenim obrazom — živa slika razočaranja in presenečenja.

(Dalje prihodnjic.)

leško takoj prepričate, ker sedi tamle za cesto, pri vrtnih vratih. . . V plašču je, ves premočen; menda je čakal vso noč. Videl me je, ko sem se peljal"

"To ni res. Rekli ste 'ubit'. . . Kdo je ubit? je vztrajala z mučno nezavestnostjo.

"Ubila je le moja žena njen brat Lebjadkin in njiju dekla", je povedal Stavrogin s trdnim glasom.

Liza je vztrepetala in strahovito prebledela. "Čuden, zveraki blučaj, Lizaveta Nikolajevna; preneumen roparski umor", je hitel regljati Pjotr Stepanovič, navaden roparski umor s pomočjo pošaja; stvar se tiče zgolj razbojnika Fedjke Katoržnega in bedaka Lebjadkina, ki je povsod razkazoval svoj denar. . . Prav zato sem prihitel — zadelo me je kakor kamen v čelo. Stavrogin toliko da ni omahnil, ko je slišal novico, in posvetovala sva se, ali naj vam povev takoj ali ne."

"Nikolaj Vsevolodovič, ali govori resnice?" je vprašala Liza, komaj premikaje ustnice.

"Ne."

"Kako ne!" je zdrznil Pjotr Stepanovič.

"Kaj je spet to?"

"Moj Bog! Znorim!" je vzkliknila Liza.

"Tak dajte si vsaj dopovedati, da je ves iz uma!" je kričal Pjotr Stepanovič na ves glas, "saj mu je vendar žena ubita! Poglejte ga, kako je bled. . . Vse noč je bil pri vas, niti za minuto vas ni pustil same — kako ga morete sumničiti?"

"Nikolaj Vsevolodovič, povejte mi kakor pred živim Bogom, ali ste krivi ali niste? Prisezam vam, da bom verjela vaši besedi kakor božji in pojdem za vami na kraj sveta, o pojdem! Pojdem, kakor psiček. . ."

"Čemu jo trpinčite, vi fantazična glava!" je zbesnel Pjotr Stepanovič. "Lizaveta Nikolajevna, stoličte me v stopah, če lažem; nedolžen je, naopak, sam je ves ubit in fantazira, kaj ga ne vidite? V ničemer, v ničemer ni kriv, še v mislih ne! . . . Vse je zgolj delo razbojnikov, ki jih čez par dni primejo in poplačajo s bičem. . . Vse mesto kriči, da je bil Fedjka Katoržki pa Spigulinel, odtod vem tudi jaz."

"Ali res? Ali res?" je dejala Liza, čakaje svoje obsodbe.

"Umoril ju nisem, bil sem zoper to, ali vedel sem, da bosta umorjena, in nisem branil morilec. Bežite od mene, Liza", je izpregovoril Stavrogin ter krenil v dvorano.

Liza si je z rokami zakrila obraz in odšla iz hiše. Pjotr Stepanovič je še planil za njo, pa se je mahoma vrnil v dvorano.

"Tak tako? Tak tako? Ničesar se ne bojiš?" se je ves besen zaletel v Stavrogin, a peno na ustnicah, mrmraje brez zveze in skoraj da tudi brez besed.

Stavrogin je stal sredi dvorane; še drhnil mu ni v odgovor. Z levico je držal za koder svojih las, po ustnicah mu je blodil izgubljen nasmešek.

"Ali ste še na sveta, ali vas ni več, kaj? Kaj počenjate? Vas boste spravili v pogubo, sami se be pa v samostan, če ne k vragu. . . Toda jaz vas užnem, čeprav se me ne bojiš!"

(Dalje prihodnjic.)

NOVICE IZ JUGOSLAVIJE.

PRVI MAJNIK PO SLOVENIJI.

Proslava 1. maja v Trbiču. Na predvečer Prvega maja se je vršila v nabito polni dvorani Konsumnega društva za Slovenijo predstava "Drama štirih revnih sten", pred predstavo pa smo imeli priliko alžirati naš izborni mešani zbor ter nekaj lepih skladb po izvajanjih na goslih ter spremljanih s klavirjem. Na dan Prvega maja se je zbralo tam lepo število sodrugov in sodružice ter smo ob 7. odkorakali s tremi rdečimi zastavami na čelu vsi ozaljšani z rdečimi šopki proti Križam. Na Pristavi nas je pozdravilo streljanje iz topičev. Celotno pot pevačim delavskimi pesmi pa nam je v Križah hotel nekoliko nagajati dež ali le malo časa in zopet je korakal tržički zavedni proletarijat proti Kovorju ter od tam preko Bistrice nazaj na trg do grada ter nazaj v "Delavski dom", kjer se je vršil majski shod, za katerega predsednikom je imenoval sodr. Kristofek župana sodr. Padarja in za zapisničarja sodr. Lenarteka. Na shodu je po pozdravu in nagovoru sodr. Padarja poročal sodr. Marčič o pomenu proslave 1. maja ter o resolucijah berlinske konference. In o pomenu delavskih organizacij za delavstvo. Za sodr. Marčičem je govoril sodr. Milan Držgane v hrvaškem jeziku. Ta je povdarjal potrebo delavskega združitve pod zastavo marksizma, da si na tej poti pridobi in pribori svoj končni cilj. V istem smislu je tudi govoril sodr. Stegnar Rok. Končno je sodr. Padar zaključil shod in priporočal, da naj se delavstvo popoldne udeleži tudi zabavnih veselice, kjer naj pa pokaže, da je v resnici zavedno. — Ves čisti dobiček od proslave 1. maja pa je namenilo tržičko zavedno delavstvo za gladujočo Rusijo. — Popoldanska veselica pa se je vršila v najlepšem redu z nepriljenjo zabavo našega delavstva.

Prvi maj na Jesenicah. Jeseniško delavstvo, je proslavljalo 1. maj v znamenju složnosti. Vzlic močnemu dežju, ki jim je onemogočil pohod po ulicah, se je zbralo velikansko število delavstva v dvorani "Delavskega doma". Z burnimi živjo-klici je pozdravljalo po predsedniku namanjena govornika, bivšega narodnega poslanca dr. Lemeža in od naše strani sodruga Korena iz Celja. Oba govornika sta se v svojih govorih držala sklepov berlinske resolucije. Sodruga Koren je v začetku svojega govora izrazil srčne pozdrave celjskih bratov kovinarjev, kateri praznujejo 1. maj v najhujši borbi za svoj obstanek. Govorniku je delavstvo z veliko pozornostjo sledilo ter časih z odobravanjem njegova izvajanja prekinilo. Po končanem govoru je jeseniško delavstvo prošlo, da jim sodruga Koren poroča o stanju stavke pri tvrdki Westen v Celju. Po poročilu je izražal z vzklikom svojo neomajno solidarnost s stavkajočimi sodrugmi ter se vnovič zaklelo, da jih bo podpiralo do zmage. Jeseniška godba kovinarjev je zaigrala Marseljezo. Ker predpoldne radi dežja ni bil mogoč spred, se je delavstvo ob 14. v naglici zbralo ter z domačo godbo korakalo skozi Jesenice. Zvečer se je vršila v dvorani "Delavskega doma" predstava "Borba."

Proslava Prvega maja v Trbovljah. V Trbovljah so se zedinile vse socialistične stranke za skupno praznovanje delavskega praznika. Delavstvo, ki ga je bilo več tisoč, se je zbiralo pred poslopjem rudniške restavracije. Ne pregledne so bile vrste mladine, ki je korakala na čelu spredva. Za njo je korakala delavska godba, ki je celo pot svirala delavske himne. Iz vseh hiš so vihrale rdeče zastave, ki so plapolale še celo iz visokih dimnikov. Govorniki vseh strank so nastopili še pred rudniško restavracijo, glavni referati pa so bili v gornjih Trbovljah. Na prostornem trgu je bil postavljen lep oder, okrašen z rdečimi zastavicami in slikami Marksa in Lasalea. Kot prvi govornik je nastopil zastopnik nekdanje komunistične organizacije, ki je še posebno naglašal potrebo enotne delavske fronte. Za njim je govoril sodr. Podbevšek kot zastopnik socialistične stranke in g. Fakin kot govornik za narodno-socialistično stranko. Zborovali so sprejeli resolucijo, v kateri zahtevajo, naj devetčlanski odbor nemudoma skliče konferenco vseh internacional, da pri-

de proletarijat čimprej do zedinjenja. Nadalje pa tudi, naj belgajška vlada nemudoma nakaže gladujočim v Rusiji 6 milijonov dinarjev. Vsi govorniki so želi za svoja izvajanja burna odobravanja. Proslava je potekla v najlepšem miru in redu. Zaradi tega je značilno za "Jutrovo" poročanje o proslavi Prvega maja v Trbovljah. Za lašljivo "Jutro" velja v polni meri sledeči odstavek iz njegovega uvodnika dne 3. maja: "Jugoslovenski mali človek je politično še malo izobražen in je baš zato žrtev brezvestne demagogične fraze, ki mu predrzno pravi, da celo to ni res, kar z lastnimi očmi vidi, kar iz lastne izkušnje ve".

Velenje. V Velenjah smo imeli budnico rudarske godbe že ob pol 4. jutraj. Ob 11. dopoldne pa je prikorakala velika množica šolarjev in velenjskih sodrugov v vzornem sprevodu v Velenje k vili Bianca. Prostor pred vilo na vrtu je bil nabito poln ne le samo delavcev, temveč tudi kmečko-delovnega ljudstva. Ob pol 12. je nato otvoril zborovanje sodr.

Martinšek, ki je podal besedo sodr. Malovrhu. Sodr. Malovrhu je v vznešenem govoru orisal pomenu Prvega maja in prešel na današnji družabni red, ki nastopa zlasti v zadnjem času zelo ostro proti delavstvu. Za njim je govoril sodr. Krušič iz Trbovelj, ki je energično protestiral proti zločastim kapitalističnim nakanam zlomiti šurni delavnik in povzročiti med delavstvom še večjo brezposejnost in revščino. Svoj govor je končal z vzklikom, da je le v izobrazbi in v prepričanem delu v stranki mogoča rešitev iz blata, v katerem tičimo.

Za kuhanje piva doma imamo v zalogi slad, hmelj, sladkor in vse druge potrebščine. Poskusite in se prepričajte, da je doma pri nas, kuhanje vedno je najboljše in najcennejše. Dobiti je tudi zbirko sodov, steklenice in raznih loncev, itd. Mi vam dostavimo naročilo po pošti, točno v vse kraje. Grocerijam, sladničarjem in v prodajalno železnine damo primeren popust pri večjih naročilih. Pišite po informacijo na: FRANK OGLAR, 6401 Superior Avenue, Cleveland, O.

Ako nameravate potovati v vašo domovino ali dobiti sem svoje družine ali vaše prijatelje in sorodnike tedaj pišite nam za pojasnila. Mi zastopamo vse parobrodne družbe. Preskrbimo potne in vse druge potrebne listine. CAPITAL SURPLUS \$2,000,000.00 The UNION SAVINGS BANK FRICK BLDG 5th Ave. & 6th St. Pittsburgh, Pa.

Najhitrejša vožnja v Jugoslavijo preko Francoške in Anglije. NAJVEČJI PARNIK SVETA White Star črte velikap MAJESTIC 986 čevljev dolg, 55,000 tonelat. Iz New Yorka do Cherbourg in Southampton Júnija 17; Júnija 8; Júnija 29; Avgusta 26. in še drugi veliki parniki OLYMPIC . . . Júnija 3; Júnija 24; Juli 15; Aug. 12 HOMERIC (nov) . . . Juni 10; Juli 1; Juli 22; Aug. 19 Ugodna zveza za vse važnejša pristanišča v kontinentu. RED STAR LINE Iz New Yorka v Plymouth—Cherbourg in Antwerpen. Dnevna plozba; veliki parniki; ugodni prostori. AMERICAN LINE Iz New Yorka v Plymouth—Cherbourg in Hamburg. Ugodna črta za v notranjnost Evrope. Kabine in tretja razreda ugodnosti. Za celo ali delovna potovanja priljavite se pri vašem bližnjem zastopniku ali na INTERNATIONAL MERCANTILE MARINE CO., 14 No. Dearborn St., Chicago, Ill.

PROSTO! ČUDOVITA GODBA! PROSTO! Najnovejša iznajdba. Ura, ki je postala slavna vsled njene svotovne godbe GODBA PO ZNIŽANI CENI ZA \$4.38. Vi se bodede žudili in veselili ko enkrat slišite to čudovito krasno godbo v urah, ki so iznajdeni urt, ki je bila dvakrat importirana iz Evrope. Ta ura vam igra razne melodije proslavljene po najboljših svetovskih urarjih in imate priliko alžirati vse to, da navljete in uredite in petljanete na gumb. Igra komad skoro 10 minut in je popolnoma nevidna. Vam ni potrebna trditi denarja za drage instrumente kot glasovir, harmonika ali slično, itd., ker ta ura je narejena tako, da nadomešči vse te drage godbene predmete. Ta ura je narejena iz čistega lesa in je popolnoma brez mehanike. Je artistično krasno izdelana in bo krasna za vaš dom. Kolesje je tako vrojeno, da vsakič vedno pravični čas boljše od druge ure. Godbeni del v urt je vedno spodal kar daje vse pravično in varnostno kolesje, da se ne more št, ostane čisto in daje vam prijetno godbo. Ta ura, ki je velika vrednosti za vsakega ki se popolnoma odloži za dragejši čas, temveč je tudi prve vrste godbeni predmet. Nalja cena za ta ura je \$4.38 in je jamčena za 15 let. Torej poslite, da se pravečeno poslužite to ugodno priliko. Samo izredno v urah, nagilite voljo tme in naštev pravilno in poljite nam prilikeno sile v goščini zvezah za pokrivanje poljite vrhov. Ostalo plačate kadar se vam bo prišlo v roko za vaš dom. Poskusite ura za deset dni in ako niste zadovoljni in če jo ne pokvarite ni vam potrebno vrač denar. Pišite še danes. UNION SALES COMPANY, Dept. 422. 15 S. Desplaines St. CHICAGO, ILL.

F. M. Dostojevskij: BESI Roman v treh delih. Preložil Vladimir Levstik. (Dalje.)

Stavrogin se je zdajel zasmejal. "Svoji opiel se smejem", je pojasnil takoj. "Ahi Uganili ste, da so repenčim, ker vas bočem spraviti v dobro voljo!" se je zasmejal strašno veselo tudi Pjotr Stepanovič. "Mislite si, takoj ko ste prišli semkaj, sem uganil po vašem obrazu, da se je zgodila 'nesreča'. Morebiti kar popoln uspeh, kaj? Nu, saj sem rekel", je vzkliknil komaj dihaže veselja, "da sta sedela vso noč v dvorani na stolah, drug lepo zraven drugega, ter zapravljala dragoceni čas s kakim silno visokim razgovorom. . . Nu, ne zamerite, oprostite, da se vse neumno konča. Pripeljal sem vam jo samo zato, da vas pozabavam in vam pokažem, da se ne boste dolgočasili z menoj; še tistokrat vam postrežem s takšno uslugo — jaz sem vobče rad prijeten ljudem. Ako je zdaj ne potrebujete, in s tem sem računal, to sem vedel že gredoč, tak. . ."

"Tedaj ste mi jo pripeljali hano v zabavo?"

"V kaj drugega neki?"

"Ne zato, da bi heno ubili?"

"Glejte si ga! Mari ste jo vi ubili? Kakšen tragik!"

"Nu, pa ste jo vi."

"Mari sem jo jaz ubil? Pravim vam, da nisem zakrivil niti drobtinice. Res me obhaja skrb, ko vas poslušam. . ."

"Rekli ste: 'Ako je zdaj ne potrebujete, tak —' nadaljujte."

"Tak prepustite vso stvar meni, se razumel Prekrasno je obesim Mavrikiju Nikolajeviču, ki ga mimogrede povem — nikakor nisem jaz posadil k vrtin vratom, ne vtepite si v glavo še tega. Kar bojim se zdaj tega človeka. 'V izvoščku', pravite — če bi me videli, kako sem živignil mimo! Res, kaj naj storim, ako ima revolver? Še dobro, da sem vzel sam svojega s seboj, kakor zmerom na dolgo pot; vidite?" Izvlekel je revolver, pokazal ga in ga naglo zopet spravil v žep. "Ali vse to vam uravnam v trenutku; prav radi Mavrikija je zdaj sreček bolji — vsaj moralo bi jo boletti! — in veste, bogme, nekam žal ji ga je! Ko jo zvedem z Mavrikijem, se začne takoj zopet spominjati vas: Nikolaja Vsevolodoviča bo hvabila, njega zmerjala v obraz — da, takšno je žensko srce! Že spet se smejetel! Strašno mi je povšeči, da ste se tako razveselili. . . Nu, pojdiva zdaj. Kar z Mavrikijem bi začel. . . o njiju dveh pa o ubitih, veste — ali ni zdaj boljše molčati? Saj itak poznaje xve."

"Kaj zve? Kdo je ubit? Kaj ste govorili o Mavrikiju Nikolajeviču?" je Liza mahoma odprla vrata.

"Ah! Pristaukovali ste!"

"Kaj ste rekli pravkar o Mavrikiju Nikolajeviču? Ubijte!"

"Ah, potemtakem niste slišali! Pomirite se, Mavrikij Nikolajevič je živ in zdrav, o tem se